



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

**אם תרצו - ציונות או לאחזול, ע"ר
ע"י ב"כ עוה"ד נדב העצני, אורית יפת**

התובעת:

נגד

הנתבעים:

1. רועי ילין
 2. יובל ילין
 3. עידן רינג
 4. הנתבעים 1-3 ע"י ב"כ עו"ד ישי שניידור
 5. נועם וינר (נמחק)
 6. דוד רמז
 7. נעם ליבנה
 8. טל ניב
 9. ארי רמז
- הנתבעים 5-8 ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל ספרד, שלומי זכריה

פסק דין חלקי והחלטה

א. התביעה וההליכים שהביאונו עד הלום

1. עניינה של ההכרעה שעל הפרק בשאלת החבות בתביעה לפיצויים בסך 2.6 מיליון ש"ח בגין לשון הרע ב"פייסבוק".
2. המדובר בהליכים בין שתי קבוצות אידיאולוגיות בעלות עמדות קוטביות זו לזו בהקשרים שונים.
3. התובעת, שהיא עמותה, מציגה עצמה בכתב התביעה (בסעיפים 6-11) כהאי לישנא:
"6. התובעת הינה תנועת מרכז חוץ פרלמנטרית, הפועלת לחיזוק ערכי הציונות הקלאסיים בישראל, ברוח הזרם המרכזי של התנועה הציונית לדורותיה, מאז ימי בנימין זאב הרצל. התובעת חותרת להתחדשות השיח, ההגות והאידיאולוגיה הציונית המובהקת, להבטחת עתידם של העם היהודי ומדינת ישראל ולקידום החברה הישראלית אל מול האתגרים שבפניה."



בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

7. עיקר פועלה של התובעת הוא בחיזוק התודעה והתבונה הציונית הקלאסית ובהצגת הסכנות הגלומות ברעיונות ובפעולות אנטי ציוניים בפני הציבור. בעיקר כאשר רעיונות ופעולות אלה מועלים /או מבוצעים על ידי אנשים וגופים המציגים עצמם כציונים.

8. פעילי התובעת הבחינו כי רעיונות ועמדות אנטי ציוניות השתרשו בקרב הציבור ואף נתפסים בטעות כחלק מהציונות הקלאסית. זאת דווקא משום שמפיצי רעיונות אלה ומייצגיהם תופסים עמדות בכירות באקדמיה, בתקשורת וכיו"ב ואינם נחשדים באנטי ציוניות.

9. לפיכך, התובעת פועלת על מנת להשפיע על הציבור הישראלי באופן שיוביל להתחדשות רעיונית-ערכית בשיח הציוני, ויאמץ את עקרונות הליבה עליהם מתבססת הציונות מאז ייסודה, עקרונות אליהם, להשקפת התובעת, צריך להיות מחויב כל המציג את עצמו כציוני.

10. ראשית ההתארגנות של התובעת היתה באוניברסיטאות על ידי סטודנטים. גם מתוקף כך היא מבצעת, בין היתר, פעולות הסברה בקמפוסים בישראל, מתוך הבנה והכרה בכך שציבור הסטודנטים חייב להיות את השדרה המרכזית של ההתחדשות הציונית.

11. כן מפרסמת התובעת נתונים ומחקרים לגבי גופים ופעילויות שפוגעים, לדעתה, במדינת ישראל ובמעשה הציוני. כך למשל, באשר לגוף המכונה "הקרן החדשה לישראל", על הארגונים הנתמכים על ידו.

ואילו הנתבעים מוצגים שם (בסעיף 12) כדלקמן:

"הנתבעים הינם מנהלים (Administrators) רשומים של קבוצה שפתח, ככל הידוע, נתבע 1 באינטרנט, ברשת החברתית פייסבוק (להלן: "הקבוצה"). כפי שיפורט להלן מהות הקבוצה, כמו גם שמה והלוגו שלה, היא ניהול מסע הסתה פרוץ ומשתלח כנגד התובעת, וחמור מכך – ניסיון



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

**לשלול את הלגיטימיות של התובעת, באמצעות גידופים
והשמצות שקריים."**

4. כתב התביעה המקורי התייחס לפרסום אחד, אשר לגביו טוענת התובעת כי הוא בגדר "לשון הרע". נטען בו כי אותה לשון הרע נגזרת מהשם שבו כינתה עצמה קבוצת הפייסבוק של הנתבעים ומן הלוגו שלה.
שם הקבוצה מופיע שם בעברית ולצידה באנגלית כך:
"אם תרצו – תנועה פשיסטית Im tirzu-fascists"
הלוגו של הקבוצה הוא:

אם תרצו

תנועה פשיסטית

(אז יש)

פרסום זה יכולה להלך: הפרסום הראשון.

5. בכתב תביעה מתוקן (שנתקבל ללא התנגדות בעקבות החלטה מ-1.5.11) נוספו שני פרסומים מאוחרים למועד הגשת כתב התביעה המקורי.
הפרסום הראשון מבין שני אלה הוא מ-9.12.10 (והוא יכולה להלך: הפרסום השני).
הוא נעשה יום לפני מצעד זכויות האדם שהתקיים ביום זכויות האדם הבינלאומי (10.12.10), אשר בו השתתפו ארגוני ימין ושמאל, לרבות התובעת. בפרסום שנעשה בדף הקבוצה בפייסבוק נכתב כדלקמן:

"שלום 'אם תרצו'

סבו של אבי לא היה יהודי טהור, האם אוכל לצעוד בקבוצתכם

מחר במצעד זכויות האדם.

תודה,

Im tirzu – fascists אם תרצו-תנועה פשיסטית."

הפרסום השני מבין הנוספים (אשר יכולה להלך: הפרסום השלישי) הוא מ-2.3.11 ובו נכתב כדלקמן:

"מר עמידרור, כש'אם תרצו' שמו קריקטורות נוסח דר שטרומר

של נעמי חזן וניהלו קמפיין שכל כולו ערימת שקרים נבובה ממש



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

**התלהבת. אבל כשמפרסמים דברים שאתה אמרת זו
אנטישמיות?!"**

במקור נכתב בפרסום זה "דר שטרומר", אך אין מחלוקת כי הכוונה הייתה ל"דר שטרומר", שהיה העיתון היומי של המפלגה הנאצית בגרמניה.

6. בכתב הגנה מתוקן (שהוגש מטעם כל הנתבעים יחדיו ב-6.6.11) עלו טענות שונות. בפתחו טוענים הנתבעים כי אין מקום לתביעות מסוג התביעה דנן, אשר מיועדות להרתיע מפני הבעת עמדות במסגרת השיח הציבורי והפוליטי. לגופו של עניין הנתבעים אינם כופרים בכך שהפרסומים שבהם מדובר עונים להגדרה של "לשון הרע" בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: החוק). עם זאת, הם מעלים טענות הגנה שונות, שמכוחן הם טוענים כי יש לדחות את התביעה כולה. הם מוסיפים וטוענים כי אם בכלל תוטל חבות כלשהי, הרי שלכל היותר ניתן להטילה על הנתבע 1 ולא על יתר הנתבעים.

טענות ההגנה הספציפיות שמעלים הנתבעים הן אלה:

כלפי הפרסום הראשון – ההגנות שבסעיפים 15(4), 15(6) ו-15(2) וכן בסעיף 14 לחוק. המדובר בהגנות שעניינן בכך שהפרסום הוא בגדר הבעת דעה וביקורת על התנהגות התובעת ועל העולה ממנה (סעיף 15(4) ו-15(6) לחוק) ובכך שבנסיבות שבהן מדובר הרי שהייתה עליהם חובה "מוסרית או חברתית" לפרסם את שפרסמו. הנתבעים מוסיפים וטוענים כי אם תדחינה טענות ההגנה הנ"ל, הרי שיהיה מקום לדחות התביעה בשל הגנת "אמת הפרסום" שבסעיף 14 לחוק.

לגבי הפרסום השני – טענות הגנה מכח סעיפים קטנים (4) ו-(6) של סעיף 15 הנ"ל.

לגבי הפרסום השלישי – טענות הגנה מכח הסעיפים הקטנים הנ"ל וגם מכח סעיף 14 בתוספת טענה כללית כי אין לתובעת יריבות עם הנתבעים בקשר לפרסום זה.

7. כאן המקום לציין מספר עניינים שעלו בשלבים מוקדמים של ההליכים. ראשית – בקשה לחיוב התובעת בהפקדת ערובה להוצאות הנתבעים, אשר נדחתה בהחלטת כב' הרשם ד' מינץ מ-20.10.10, תוך חיוב הנתבעים בהוצאות בסך 2,500 ש"ח בצירוף מע"מ.

שנית – הסכמה להוצאתו מן התמונה של הנתבע 4, שנכלל בכתב התביעה המקורי והתברר כי אינו נתבע נכון (ראו פסק דין חלקי מ-12.1.11).



בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

שלישית – שהנתבעים הגישו בקשה לסילוק התביעה על הסף, אך הוסכם כי הבקשה לא תידון ונקבע כי שאלת ההוצאות בקשר אליה תישקל בהמשך. (ראו סעיף ג' לפתיח של תשובת הנתבעים שהוגשה ב-22.9.11 וסעיף 1(ג) להחלטה מ-10.10.11). רביעית – שבהחלטה מ-10.10.11 נקבע כי "יש לפצל הדיון באופן שבשלב ראשון יידון כל הקשור בשאלת החבות, ובמידת הצורך יידון לאחר מכן מה שקשור בשאלת הנזק" וכן נדחתה בקשת התובעת להיפוך סדר הבאת הראיות ונקבע כי היא תגיש ראיותיה תחילה. עם זאת, בהמשך הדרך ולאחר שהנתבעים הגישו ראיותיהם, ניתן לתובעת היתר להגיש ראיות סותרות מכח סעיף 18 לחוק (החלטה מ-17.4.12).

8. בסופו של דבר הוגשו ראיות כדלקמן:

בשלב הראשון הגישה התובעת תצהיר של רונן שובל. מצהיר זה הוא חבר העמותה התובעת מאז היווסדה ומשמש כיו"ר העמותה (סעיף 2 לתצהירו). הוא גם חיבר ספר בשם "אם תרצו כוכב מיראל מניפסט לציונות המתחדשת", המבטא את האידיאולוגיה של התובעת. כמו כן הגישה התובעת שתי חוות דעת: של אתי אשד, כמומחית ליחסי ציבור ולדוברות, ושל גונן גינת, כמומחה לעיתונות (שעליה ויתרו בהמשך הדרך).

בשלב השני הגישו הנתבעים שלושה תצהירי עדות ראשית: התצהיר המרכזי הוא של הנתבע 1 (רונן ילין), שהוא מייסד קבוצת הפייסבוק הני"ל, זה שהעניק לה את שמה ומשמש כאחד המנהלים בה, אשר יש להם סמכויות מסוימות לגבי התכנים שבדף הקבוצה (סעיפים 18-19, 28 לתצהירו). תצהיר שני הוא זה של הנתבעת 7 (טל ניב), שהיא חברת הקבוצה הני"ל. תצהיר שלישי הוא של תומר פרסיקו, שהוא חוקר וכותב בענייני יהדות ורוחניות, שהעיד בעיקר על שיח מלומדים שלו עם רונן שובל ועם מלומד נוסף (ניר מנסי), אשר עסק, בין היתר, במקורות הפילוסופיים להגותו של שובל. כמו כן הגישה שתי חוות דעת: של פרופ' זאב שטרנהל, כמומחה למדעי המדינה שעיקר מחקרו בנושא תנועות רדיקליות ופאשיזם, ושל רוביק רוזנטל, כמומחה ללשון העברית, אשר חיווה דעתו בשאלה "מהי המשמעות (או קשת המשמעויות) של שם התואר 'פשיסטי' בשיח הציבורי בישראל בכלל ובהקשרים פוליטיים בפרט" (ע' 1 של חוות דעתו שסומנה 12/).

לאחר ההיתר הני"ל (בסעיף 7) הגישה התובעת תצהיר משלים של רונן שובל וחוות דעת של פרופ' אבי דיסקין, כמומחה למדעי המדינה.



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

9. בדיוני הוכחות (שהתקיימו ב-17.1.13, 17.2.13, 3.4.13 ו-10.4.13) נחקרו כל המצהירים וכל נותני חוות הדעת שנותרו בתמונה. בהמשך לכך הוסכם כי יוגשו סיכומים בכתב וכי יתקיים דיון להשלמת טיעונים בעל פה.

10. משנסתיימו כל הנ"ל (ב-15.7.13), הוכשרה הקרקע להכרעה במה שעל הפרק.

ב. הכרעה במה שעל הפרק ומבנה המשכו של מסמך זה

11. לאחר שקילת המכלול, הגעתי למסקנה כי דין התביעה להתקבל כנגד הנתבע 1 במה שנוגע לפרסום השני וכי דינה להידחות כליל ביחס לפרסום הראשון ולפרסום השלישי.

12. אסביר להלן מה מביאני לתוצאה דלעיל.

13. בפתח הדברים אציין כי אני סבור שמוטב היה להימנע מהגשת התביעה דן. לדעתי רצוי לאפשר את השיח הנובע מן המחלוקות הערכיות והפוליטיות הקיצוניות שבין התובעת לבין הנתבעים ללא הגבלות שאינן הכרחיות וכפועל יוצא מכך – רצוי שאותו שיח לא יהיה מלווה בתביעות משפטיות. כדי שהשיח יהיה פורה ויאפשר חידוד המחלוקות, ליבון ואפשרות של השפעה הדדית רצוי שלא תיתבענה סנקציות גם במקרים של אמירות בוטות מסוימות ברוח אלה שעלו במקרה דן, כדי שהדברים שייאמרו ושייכתבו לא יהיו "צמחוניים", "סטריליים" וחלושי משמעות וכח.

14. משהוגשה התביעה דן, אין מנוס מהכרעה במה שעל הפרק, מתוך בחינת מה שנחוץ לצורך זה.

15. אביא להלן את לשון החוק ביחס להגנות הפרטניות שעליהן מסתמכים הנתבעים (לפי סדר העלאתן ע"י הנתבעים):

סעיף 15 לחוק קובע כי

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:



בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

...

(4) – הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

(6) – הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בביקורת כזאת – הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה;

(2) – היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום.

בסעיף 14 לחוק נקבע כי "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

16. להלן אסביר מדוע לדעתי מתקיימות הגנות שיש בהן לשלול את חבות הנתבעים במה שנוגע לפרסום הראשון ולפרסום השלישי ומדוע אין בהן לשלול אחריות בנוגע לפרסום השני. בהמשך לכך אבחן את השאלה מי מבין הנתבעים יחוב בגין הפרסום השני. לבסוף אתייחס למה שקשור להמשך הדרך, לגבי מה שיישאר על הפרק מתוך התביעה בכללותה.

ג. דחיית התביעה בגין הפרסום הראשון והפרסום השלישי

17. מתוך בחינה פרטנית של ההגנות הנטענות בנסיבות הספציפיות שבחן מדובר בעניינינו אני סבור שאכן מתקיימות במקרה דנן ההגנות שנטענו מכח סעיף 15 לחוק לגבי הפרסומים הנ"ל. למעלה מן הצורך ומכל מקום אוסיף כי בחקשר המסוים שבו אנו מצויים, הרי שככל שהנתבעים זקוקים לכך הרי שיכולה לעמוד לימינם גם הגנת "אמת הפרסום" שבסעיף 14 לחוק לגבי אותם פרסומים (הראשון והשלישי) שבקשר אליהם הסתמכו על הגנה זו. זאת הן בהגנה בפני עצמה והן ככל שהדבר נחוץ לצורך ההגנות שבסעיף 15 לחוק, במה שקשור לחזקות שבסעיף 16 לחוק.



בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

18. יש לזכור כי את הפרסומים שבהם מדובר אין לראות כתלושים וכמנותקים העומדים ללא הקשר. אדרבה, גלוי וברור כי מדובר באמירות של בני פלוגתא קיצוניים של התובעת, שברצונם להציג נקודות תורפה וסכנות בעמדות שמביעה התובעת ובהתנהלותה. בתמצית ניתן לומר שהתובעת מעלה על נס את הפן הלאומי ואת מעמד הכלל והציבור הישראלי ואילו הנתבעים דוגלים בפן האוניברסאלי. מכך נגזרות השקפות שונות לגבי מעמד הפרט וזכויותיו ועוד. לנוכח המחלוקות יש לראות את הפרסומים כאומרים וכמוהירים כי ניסיון העבר מלמד שדגילה בעקרונות דומים לאלה שבהם דוגלת התובעת, תוך הקצנה של מה שקשור בהם, הביאו לתוצאות רעות וקשות.

הפרסומים שבהם מדובר הם בגדר הבעת דעה במה שנוגע לתובעת מתוך גישה בקורתית כנ"ל. המדובר באמירות בדבר סיווגים ואפיונים של התובעת, אשר מעצם טבעם הם בגדר הבעת דעה. לצורך בקורתם הנתבעים משתמשים, בין היתר, באירוניה ובציניות. על כך יש להוסיף כי הפרסומים נעשו במסגרת קבוצת פייסבוק הפונה מלכתחילה לקהל מסוים. כמו כן, גם מי שאינו נמנה על אותו קהל אך נקלע בכל זאת לשיח של אותה קבוצה, משקיף מלכתחילה על החומר שבו באספקלריא המסוימת המתאימה לקבוצות שיח מסוג זה. בסופו של דבר מי שנחשף לפרסומים אלה מודע לכך שהם משקפים את עמדתם של הנתבעים ביחס לתובעת. הוא מודע גם לגבולות הבקורת, כגון שגם האשמת התובעת בפאשיזם אינה אומרת שהיא מפעילה טרור רצחני בקשר לכך, או אף דוגלת בהפעלתו. דברים אלה גם עולים בקנה אחד עם מה שציין פרופ' שטרנהל, כי קיימת אבחנה וקיים הבדל בין פאשיזם "מלא" לבין קיום מקצת היסודות של פאשיזם. הם מקבלים חיזוק גם מדבריו של המומחה רוזנטל, בדבר המשמעות הלשונית המוגבלת שמייחס השומע למונח זה. זאת במיוחד כשידועות לציבור עובדות רקע, שלפיהן התובעת אינה מפעילה טרור כלשהו לאכיפת עמדותיה. כמו כן, גם מה שפורסם כנגד הקמפיין של התובעת בעניין הקרן החדשה נאמר ונתפס כהבעת דעה, אשר נגזרת מן האמונות והדעות של הנתבעים, השונות מאלה של התובעת.

מכל האמור לעיל עולה גם שהפרסום הראשון והפרסום השלישי לא חרגו "מתחום הסביר באותן נסיבות", כך שלא נסתרה החזקה שבסעיף 16(א) לחוק, שבמצב עניינים כזה יש לראותם ככאלה שנעשו בתום לב. זאת במיוחד בהמשך למה שנאמר



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

לעיל (בעיקר בסעיף 13) וייאמר להלן (בסעיף 30), אשר מכוחם יש לאפשר בהקשר זה תחום נרחב, כדי לאפשר חופש ביטוי ושיח ציבורי אפקטיבי.

19. בהמשך לכל האמור ובכלל, יש לראות את הפרסומים ככאלה שבוצעו בתום לב וככאלה שמתקיימות לגביהם ההגנות הספציפיות שבסעיפים 15(6) ו-15(4) לחוק. למעלה מן הצורך ניתן אף לומר כי לגבי הפרסום הראשון מתקיימת גם ההגנה שבסעיף 15(2) לחוק.

20. בכל הנוגע להגנת "אמת הפרסום" –

בעניין הפאשיזם יש לכאורה הבעת דעה (סיווג) שאינה רק במרומו, שכן בפרסום הראשון מסווגת התובעת כ"תנועה פשיסטית". עם זאת, לנוכח מה שנאמר לעיל ובכלל, אין לראות אמירה זו כמצביעה על זהות מלאה בין עקרונות התובעת לבין הפאשיזם על כל רכיביו אלא רק על קווי דמיון מסוימים לפאשיזם ולא מעבר לכך. לקיומם של קווי דמיון מסוימים יש אחיזה בעצם הדגשת הלאומיות על ידי התובעת. כמו כן, בשיח המלומדים שעליו העיד העד פרסיקו במה שנוגע למקורות ההשוואה של רונן שובל (פילוסופים שהם מהוגי הדעות של הפאשיזם) ובדברים שאמר במסגרתו שובל עצמו, יש חיזוק לקיום מכנה משותף מסוים בין עמדותיה של התובעת לבין עקרונות מסוימים שביסוד הפאשיזם. לנוכח כל האמור ובכלל, יש להחיל בקשר לפרסום זה את ההגנה שעניינה אמת הפרסום.

בכל הנוגע לנאציזם (שפרסומים בקשר אליו נתפסים בדרך כלל כחמורים מכאלה שעניינם בפאשיזם) – בפרסום השלישי הנתבעים אינם אומרים על התובעת שהיא תנועה נאצית, אמירה שהיא בוודאי אינה אמת. בחלק הראשון של פרסום זה הם רק מצביעים על שימוש במכשיר שבו השתמשה התנועה הנאצית בשעתה (הגחכה באמצעות קריקטורות מסוימות). עיון בפרסום ובמקור ההשוואה מגלה כי אכן יש אמת בדבר. החלק השני שבפרסום זה עניינו בחיזוי דעה על הקמפיין של התובעת. מה שקשור בכך מתקבל מראש בערבון מוגבל, כעמדת הנתבעים וכצעד טקטי שלהם, מתוך זיקה למחלוקות האידיאולוגיות התהומיות שבין התובעת לבין הנתבעים. מכל האמור עולה כי את הפרסומים הראשון והשלישי יש לראות כפרסומים של אמת במובן האמור, אשר גם היה בפרסומם "עניין ציבורי" של הבעת הסתייגות ואף



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

אזהרה והרתעה מעמדותיה וממעשיה של התובעת, שלשיטת הנתבעים יש בהן פסול.
נמצא שמתקיימים יסודות ההגנה של סעיף 14 לחוק ביחס לפרסומים אלה.

21. בהמשך למה שנקבע לעיל הרי שהתביעה בקשר לפרסומים הנ"ל נדחת ללא צורך להתייחס לטענת הנתבעים כי בקשר לפרסום השלישי אין יריבות בינם לבין התובעת. בקשר לכך אסתפק באמירה כי ככל שהעניין היה עשוי להיות רלבנטי הרי שאין ממש בטענה זו והנכון הוא שיש יריבות בקשר לאותו פרסום. אכן, הפרסום פונה אל "מר עמידור" אך עיקרו באזכור קמפיין שניהלה התובעת ובהבעת דעה לגבי מה שנכלל בו. במצב עניינים כזה בהחלט קיימת יריבות בין הנתבעים לבין התובעת בקשר לכך.

22. לשלמות התמונה לגבי ההנמקה המתייחסת לדחיית התביעה בגין הפרסום הראשון והפרסום השלישי אפנה לפרק ה' של פסק דין זה (סעיפים 27-30), אשר במסגרתו מוסבר גם מדוע התוצאה לגבי פרסומים אלה שונה מזו שלגבי הפרסום השני.

ד. הפרסום השני – הכרעה עקרונית

23. ההגנות שמציינים הנתבעים ביחס לפרסום השני לא תוכלנה לעמוד לימינם ולחלצם מאחריות בקשר אליו.

24. לעניין ההגנות שבקשר לפרסום השני יש לשים לב שהנתבעים מתבססים רק על ההגנות שבסעיפים 15(4) ו-15(6) לחוק והם אינם טוענים כלל כי מדובר בפרסום שהוא אמת. במצב עניינים זה, הרי שמכח סעיף 16(ב)(1) לחוק קיימת חזקה לחובתם כי עשו את הפרסום שלא בתום לב ולכן לא יחולו לגביהם הגנות מבין המנויות בסעיף 15 לחוק.

25. משמעותו של הפרסום השני היא שמיזחסת לתובעת דגילה בתורת הגזע הנאצית. הביטוי "יהודי טהור" והאזכור הבינדורי (סבו של אבי) שבשאלה הרטורית הנכללת בפרסום זה הם חד משמעיים במובן זה. בהמשך לכך לא רק שהנתבעים אינם טוענים כי הטענה שלפיה התובעת דוגלת בתורת הגזע היא טענת אמת, אלא שבוודאי שלא עלה בידי הנתבעים לסתור את החזקה הנ"ל ולהביא לכך שיחסו בצל ההגנות שנטענו



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

על ידיהם. זאת גם בשל העדר האמת הכל כך זועק וגם בשל כך שמכל מקום יש כאן שימוש בפרסום כדי לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על ידי סעיף 15. אמור מעתה, שפועלת לחובת הנתבעים גם החזקה שבסעיף 16(ב)(3) לחוק וגם אותה אין הם מצליחים לסתור.

בסופו של דבר, גם גישה ליברלית כלפי הביקורת של הנתבעים על התובעת (אשר נמצא כי תוכל לשמש כהגנה ביחס לפרסום הראשון ולפרסום השלישי) אינה מצדיקה בשום אופן הגנה על החריגה הבוטה המגיעה עד כדי מה שמיוחס לתובעת בפרסום השני.

26. במה שייאמר בפרק הבא תהיה השלמה של מה שנחזק לגבי פרסום זה, אשר תסביר גם מדוע התוצאה לגבי שונה מזו שלגבי הפרסום הראשון והפרסום השלישי.

ה. ההכרעה דלעיל ופסיקת בית המשפט העליון

27. בית המשפט העליון התייחס בהזדמנויות שונות לתביעות לשון הרע בהקשרים קרובים לאלה שנדונו בענייננו.

28. בנוסף למה שנאמר עד כה אני סבור שהפנייה לשני פסקי דין מאוחרים יחסית, אשר גם תוצאותיהם היו שונות זו מזו, עשויה לחזק את התוצאה דלעיל, המתייחסת אף היא באורח שונה לפרסומים שעל הפרק. כוונתי לפסקי הדין ברע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (שניתן ב-12.11.06) וברע"א 2572/04 פריגי נ' כל הזמן (שניתן ב-16.6.08).

29. בפסק הדין בעניין בן גביר הבסיס לתביעה היה שבמסגרת התוכנית הטלוויזיונית "פופוליטיקה", אשר בה השתתפו המערער והמשיב הנ"ל, אמר המשיב כלפי המערער את שני המשפטים הבאים: האחד – "יותר להתגונן מול איתמר הקטן הנאצי הזה" והשני – "סתום את הפה נאצי מלוכלך". באותו מקרה קבעה דעת הרוב (כב' השופטות פרוקצ'יה וארבל) כי לא עומדת למשיב ההגנה שעניינה הבעת דעה בתום לב ואילו דעת המיעוט (כב' השופט ריבלין) הייתה שההגנה עומדת לו. בפסק הדין בעניין פריגי עמדה ביסוד התביעה אמירה בטור פובליציסטי אשר כוונה לאותו מערער כדלקמן: "משפטנים המתלוננים כמוהו מזכירים לי משפטנים רבים



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

מרפובליקת ויימר בשלב הדמוקרטיה המתמוטטת, שהתקרנפו לתוך משטר הדיכוי של הרייך השלישי". באותו מקרה החליט בית המשפט העליון (כב' השופטות נאור, ארבל, חיות) כי מתקיימות ההגנות שבסעיפים 15(4) ו-15(6) לחוק ותוך אבחון המקרה מעניין בן גביר אישר את דחיית התביעה.

30. אני סבור שהתוצאות והאמירות שבפסקי הדין הנ"ל מחזקות את דחיית התביעה דגן ביחס לפרסום הראשון ולפרסום השלישי. זאת מתוך חשיבותו של חופש הביטוי והנובע מכך ולנוכח האופן שבו מתקבלים פרסומים כאלה, בשל הידיעה על זהות הגורם המפרסם והאופן שבו תופס הציבור את פרסומיו כלפי גופים שהם יריביו האידיאולוגיים הקיצוניים. כמו כן, דעתי היא כי בהמשך למה שנקבע שם, יש גם חיזוק לקבלת התביעה בעניין הפרסום השני. זאת במיוחד כאשר במקרה דגן אין מדובר באמירה שנאמרה בעידנא דריתחא ובלהט ויכוח, אלא בפרסום קר ומחושב בקבוצת הפייסבוק. במקרה דגן מה שיוחס לתובעת בפרסום השני לא רק שמקובל על הכל (לרבות הנתבעים) כי אינו נכון, אלא שהמרחק בין התנהגותה של התובעת ודעותיה לבין מה שייחסו לה הנתבעים בפרסום השני (דגילה בתורת הגזע) הוא כה גדול עד כי מדובר בפרסום מרחיק לכת ומקומם, אשר אין לתת לו את הגנת החוק במדינת ישראל.

ו. מי יחוב בגין הפרסום השני?

31. משנקבע לעיל כי ברמה העקרונית הפרסום השני מקים חבות, יש להכריע בשאלה האם יש מקום להטיל את החבות על כל הנתבעים או רק על הנתבע 1.
32. לאחר שקילת המכלול הגעתי למסקנה כי יש להטיל אחריות בקשר לפרסום השני רק על הנתבע 1.
33. הקביעה דלעיל מבוססת גם על כך שאצל התובעים חל שינוי חזית בלתי לגיטימי בקשר לעניין זה וגם על כך שהתובעים לא הגישו חוות דעת בעניינים אינטרנטיים ואחרים הנוגעים לקבוצות פייסבוק, ומכל מקום לא ביססו באורח משכנע את האפשרות לייחס ליתר הנתבעים אחריות לגבי הפרסום השני.



בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

34. בכתב התביעה טענו התובעים כי יש לראות את כל הנתבעים כמפרסמים במשותף של הפרסומים שבהם עסקינן. הנתבע 1 הודה וטען כי רק הוא זה שביצע את הפרסומים שביסוד התביעה. לגבי הפרסומים השני והשלישי הדבר אף מצוין במפורש בדף הפייסבוק. התובעת לא סתרה את הטענה כי הנתבעים האחרים לא בצעו את הפרסומים הנ"ל. בהמשך לכך ניסתה התובעת להיבנות מטענה חדשה לפיה אחריות הנתבעים נגזרת ממעמד כמנהלים בקבוצת הפייסבוק, אשר לפי טענתם רק הם רשאים לערוך ולמחוק תכנים שמועלים לדף הקבוצה. המדובר בשינוי חזית שהנתבעים התנגדו לו ושאכן אין להתירו. מכל מקום, גם אילו היה מתאפשר אותו שינוי חזית, הרי שכאמור לעיל, בסעיף 33, התובעת לא עמדה בנטל השכנוע לגבי סמכויות המנהלים בכלל ולגבי תכנים שמעלה מייסד וראש הקבוצה (הנתבע 1) בפרט, וממילא לא שכנעה כי יש להטיל חבות על נתבע נוסף זולת הנתבע 1.

ז. הערה בטרם חיתום

35. לפני נעילה אני מוצא לנכון להעיר ולהדגיש כי מה שנדון כאן מחדד מאד את העובדה שקבוצות שונות ואסכולות שונות מדגישות עקרונות ועניינים שונים. כך לגבי לאומיות לעומת אוניברסליות, כך לגבי מעמד הפרט והכלל והיחסים ביניהם ועוד. אין בכל שנאמר לעיל משום נקיטת עמדה כלשהי לגבי עניינים אלה (שהרי בית המשפט אינו מכריע בעניינים של אמונות ודעות), אלא רק ניתוח המשמעויות לגבי מה שעומד להכרעה.

ת. סוף דבר בשלב זה והוראות להמשך הדרך

36. השורה התחתונה היא כמצוין לעיל בסעיף 11.

37. כפועל יוצא מן הקביעה דלעיל ולמסלול הדיוני שאוזכר בסעיף 7 דלעיל, נותר הצורך להכריע בשאלת הנזק במה שנוגע לפרסום השני. בכל הקשור לכך אני סבור שלנוכח העובדה שברקע הדיונים שעד כה הודגשה המחלוקת העקרונית בין הצדדים בעניין גבולות השיח ומשהוכרע בקשר אליה כפי שהוכרע, הרי שאין מקום להתעצם ולהקדיש מאמצים ומשאבים מרובים לשאלת הנזק. כך במיוחד לנוכח דברים שנאמרו מחוץ לפרוטוקול, אשר עלה מהם כי שני הצדדים יהיו מעוניינים להעמיד כל



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רפאל יעקובי**

02 ספטמבר 2013 בספטמבר 2013

ת"א 42868-05-10

הכרעה שתינתן במבחן פסיקתו של בית המשפט העליון, כך שהיקף העניינים שיש לבחון בקשר אליהם את שאלת הנזק עשוי להתאפס או להשתנות.

38. במצב העניינים האמור רצוי שאם הצדדים לא יגיעו להסכמה שתביא לסיום ההליכים כאן כבר עתה ויהיה בכוונת מי מהם להשיג על ההכרעה הנוכחית, הרי שיוסכם כי התביעה דן תופסק על דרך מחיקתה, תוך שניתן יהיה להגיש תביעה חדשה ועדכנית בבוא הזמן על יסוד המצב המשפטי הרלבנטי (אשר האגרה ששולמה עד כה תשמש גם בקשר אליה). כאן המקום לציין כי בית המשפט עשוי להגיע לתוצאה דומה גם ללא הסכמה הדדית לכך.

39. בהמשך למה שהוכרע ושנאמר עד כה, נקבע בזאת כי עד 30.10.13 יש להגיש הודעה משותפת או הודעות נפרדות לגבי המצוין לעיל והמבוקש להמשך הדרך, תוך שמי שלא יגיש דבר מה עד אז ייחשב כמסכים להצעה דלעיל וכמשאיר כל שיהיה נחוץ לשיקול דעתו של בית המשפט.

40. התיק יובא לעיוני ב- 31.10.13 להמשך טיפול על יסוד מה שיימצא בו במועד העיון.

ניתנו בהעדר הצדדים היום, 2 בספטמבר 2013, כ"ז באלול תשע"ג.

רפאל יעקובי, שופט
בית המשפט המחוזי בירושלים